

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№6(6)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 482 sahifa,
22-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

“Kitobxonlar klubi” modelining ingliz tili to‘garak mashg‘ulotlarida o‘quvchilarning kognitiv kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari.....	10
Madaminova Gulzira Gulamkadirovna	
Bo‘lajak pedagoglarning kasbiy faoliyatida suggestiv yondashuvning o‘rni	14
Arolov Davronjon Davlataliyevich	
Akmeologik yondashuv asosida maktabgacha ta‘lim direktor o‘rinbosarlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmini takomillashtirish	19
Asatullayeva Sitora Dilmurod qizi	
Hozirgi o‘zbek tilida neologizmlarning tarixi va bugungi kun taraqqiyoti.....	22
Bektosheva Mehinbonu Abdumalik qizi	
Maktabgacha ta‘lim tashkilotlari bolalarida jamoada ishlash ko‘nikmalarini shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	26
Djurayeva Dilfuza Nuriddin qizi	
Korpus lingvistikasi vositalari yordamida bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining til tahlili ko‘nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	30
Eshonqulova Sarvinoz Yashinovna	
Talabalarning shaxsiy sifatlarini rivojlantirishda sun‘iy intellektning o‘rni va ahamiyati.....	35
Hojiyeva Nasiba Bahodirovna	
Logopedik mashg‘ulotlarni tashkil etish va rejalashtirish moduliga oid mustaqil ta‘lim topshiriqlarini integrativ modellashtirishning innovatsion texnologiyalari.....	39
Ibroximova O‘g‘iloy Inomjon qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida ortiqcha vaznli bolalarga differensial yondashuvning ahamiyati	43
Yuldashev Bobirjon Noibjon o‘g‘li	
Maktabgacha ta‘lim tashkilotida xalq og‘zaki ijodi vositasida bolalarning axloqiy sifatlarini shakllantirishning ahamiyati.....	48
Muradxanova Munisaxon Ikrom qizi	
Bo‘lajak psixologlarda altruistik xulq motivlarini rivojlantirishning psixologik imkoniyatlari	54
Nusratova Mexriniso Baxshilloevna	
Inklyuziv ta‘lim tushunchasi va uning zamonaviy pedagogik paradigmalar tizimidagi o‘rni.....	59
Pulatova Dilfuza Azamkulovna	
Magistrlarda “Imposter sindromi”ni yengish orqali kreativ salohiyatni rivojlantirishning psixologik mexanizmlari.....	66
Qayumov Baxtiyor Zokirjon o‘g‘li	
Kichik maktab yoshidagi bolalar nutqining fonematik rivojlanishi	70
Qurbonova Sevara Suyunovna	
Mikrobiologiya ta‘limida individual pedagogik texnologiyalarni joriy etish mexanizmlari	74
Raxmatov Oxunjon Soibjonovich	
“Estetik tarbiya”, “kreativ kompetensiya”, “estetik tarbiya mexanizmlari” tushunchalarining konseptual asoslari.....	79
Saidova Feruza Akramovna	
Zamonaviy ta‘lim jarayonida neyropedagogika yordamida nutqiy ko‘nikmalarni rivojlantirish.....	84
Sidiqova Yulduz Sobirovna	
“So‘nggi jadid” Begali Qosimovning ilmiy-pedagogik merosi.....	88
Toxirova Dilshoda Inom qizi	
Ona tili darslarida o‘qib tushunish ko‘nikmasini rivojlantiruvchi mashq va topshiriqlar ustida ishlash	92
Turg‘unova Nilufar Muxiddin qizi	
Ingliz, golland va o‘zbek tillaridagi frazeologizmlarning lingvostatistik xususiyatlari.....	96
Xaydarova Go‘zalxon	

Maktabgacha yoshdagi bolalarda hayotiy kompetensiyalarni shakllantirishda yumshoq ko'nikmalarning ahamiyati.....	101
<i>Xolmatova Dilshoda Sherali qizi</i>	
Farzandlarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishda oilaning pedagogik imkoniyatlari	105
<i>Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna</i>	
Yoshlarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish orqali sotsial manipulyativ ta'sirlarga psixologik barqarorlikni shakllantirish.....	109
<i>Qosimova Sarvinoz Baxtiyorovna</i>	
O'quvchilarda modellashtirish ko'nikmalarini shakllantirishga ko'maklashadigan faoliyat usullari	114
<i>Abdurazzaqov O'ktam Abduqayumovich</i>	
Dizartriya shakllarining klinik-patogenetik tahlili va differensial diagnostikasi	120
<i>Axmedova V. T.</i>	
Boshlang'ich sinflarda fanlararo yondashuvga asoslangan integrativ topshiriqlar ishlab chiqishning uslubiy asoslari.....	127
<i>Elmurodova Inoyat Abdumutalibovna</i>	
Deviant xulq-atvorli o'smirlar ijtimoiylashuvining psixologik determinantlari.....	132
<i>Elov Ziyodullo Sattorovich</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida talabalar o'quv natijalarini baholashning pedagogik modeli.....	138
<i>Ernazarov Mirzohid Yo'ldosh o'g'li</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida biokimyo fanini raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi	145
<i>Mamadaliyeva Zarina Raxmat qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda kognitiv tilshunoslikni joriy etish masalalar	150
<i>Mamatova Gulshan Amankulovna</i>	
Doston musiqiy merosini o'rganishni uslubiy takomillashtirish mazmuni.....	153
<i>Qo'shayev Ilhom Axtamovich, Nasirova Sevinch Ismatovna</i>	
"Elektr yoritish" fanida mustaqil ta'limning zamonaviy shakllari.....	157
<i>Nasretdinova Feruza Nabiyeвна</i>	
Maktabgacha va maktab yoshidagi bolalarda sog'lom turmush tarzi madaniyatini shakllantirish	162
<i>Nazarova Dildora Asatovna, Kuchkorova Robiya Shuxrat qizi</i>	
Dual ta'limda oliy ta'lim va maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning mazmuni.....	167
<i>Qoraboyeva Zohidaxon To'lanboyevna, Tursunbayeva Sevara Abdullo qizi</i>	
A Methodological Model for Developing Pedagogical Reflection in Pre-Service EFL Teachers.....	172
<i>Rahimberdiyeva Maftuna Rakhimberdi kizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda sog'lom turmush tarzining kasbiy kompetentlikka ta'siri	177
<i>Raximova Saboxat Qaxramon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda interaktiv texnologiyalar va faol ta'lim metodlarining samaradorligi	182
<i>Safarova Nigora Nasilloevna</i>	
Maktabgacha ta'lim jarayonida interfaol usullarning mazmuni, turlari va funksional ahamiyati.....	190
<i>Safarova Soliha Ilhomovna</i>	
Talabalarni ma'naviy tarbiyalash jarayonida diagnostik metodlardan samarali foydalanishning ahamiyati...	196
<i>Saotmurotova Zebo Yuldash qizi</i>	
Musiqqa ta'limida interfaol metodlardan foydalanishning didaktik imkoniyatlari.....	200
<i>Saparov Raxim Muratbayevich</i>	
Maktabgacha yoshdagi tarbiyalanuvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirish ijtimoiy zarurat sifatida.....	204
<i>Xolmatova Yodgoroy Baxtiyorjon qizi</i>	
Energetika fanlarini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik afzalliklari.....	208
<i>Zoxidov Iqboljon Zokirjonovich</i>	
Методическая модель контекстуального обучения в формировании лингвокультурной компетенции при обучении русскому языку в национальных группах	213
<i>Рустамова Ферузaxon Махмуджановна</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Integrating Artificial Intelligence into EFL Academic Writing Instruction: Opportunities, Challenges, and Pedagogical Implications..... 218 Allamurodov Elyor Tursun ugli	218
	Sahna nutqida adabiy tur va janrlarning metodik talqini..... 223 Dilrabo Jumanova	223
	Sun'iy intellekt asosidagi ta'lim ekotizimi: imkoniyatlar va xavflar 227 Oqil Ochilov Lutfullo o'g'li	227
	Z avlod bilan ishlashda ta'lim va tarbiyaga oid zamonaviy tendensiyalar 232 Ravshanov Sanjar Tolibjonovich	232
	Talabalarni ma'naviy tarbiyalash jarayonida diagnostik metodlardan samarali foydalanishning ahamiyati... 235 Saotmuratova Zebo Yuldash qizi	235
	Tarixiy-ilmiy materiallar va zamonaviy texnologiyalar integratsiyasi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining geometrik tafakkurini rivojlantirish metodikasi..... 239 Toshpulatova Mamura Ismailovna, Mannonova Dilafro'z Ravshan qizi	239
	Davlat-xususiy sherikchilik asosidagi maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarish va muvofiqlashtirish ... 244 Xakimov Abdug'ulom Soyibjonovich	244
	Ingliz tilini boshqa sohadagilarga o'qitishda grammatik jihatlar 247 Ataboyeva Guliruxsor Baxtiyor qizi	247
	Methodological Foundations for Developing Environmental Education Through the Integration of Climate Change Education Into Biology Lessons in General Secondary Schools..... 250 Abdurakhmanova Iqbolkhon Yulchiyevna	250
	Sharq va G'arb mutafakkir olimlarining oila va farzand tarbiyasi borasidagi qarashlari 255 Berdiyeva Dilnoza A'zamovna	255
	Ommaviy sport turlari yordamida ayollarni sog'lom turmush tarziga yo'naltirishda ilmiy yondashuv 258 Charos Axmadova	258
	STEAM integratsiyasi orqali maktab o'quvchilarida tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish 262 Choriyor Maxmatraimov Eshmamatovich	262
	Maktabgacha ta'lim kafedrasida bo'lajak tarbiyachilarni innovatsion-metodik faoliyatga tayyorlashni transformatsion boshqarish texnologiyasi 267 Djalalov Baxromjan Begmurzayevich	267
	Raqamli transformatsiya sharoitida yosh ota-onalarda yolg'izlik hissining namoyon bo'lishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik va etnopsixologik omillar 272 Erimmetova Nafisa Bahromovna	272
	Zamonaviy ta'lim muhitida talabalarning ijtimoiy-psixologik adaptatsiyasi va uning strategiyalari 279 Haqberdiyeva Dinora Qobil qizi	279
	Maktab direktorlarining moliyaviy boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish tehnologiyalari..... 283 Karimov Jaxongir Abdunabiyevich	283
	Jadidlar merosiga e'tibor: tarixiy xotira va ma'naviy tiklanish omili..... 287 Madaminova Shaxodat Shomurotovna	287
	Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'limdagi o'rni va nutqni baholashdagi imkoniyatlari..... 293 Mahmudova Maftuna Aktam qizi	293
	Effectiveness of Simulator Technologies in Pilot Training: an Experimental Study 297 Maksudov Ilhomjon Turgunboy o'g'li	297
	Yangi O'zbekistonda o'qituvchi maqomining huquqiy kafolatlari va pedagogik faoliyat samaradorligi..... 301 Menlibayeva Azima Oralbayevna, Oralbayeva Aziza	301
	Raqamli jamiyat sharoitida ong transformatsiyasining falsafiy jihatlari..... 305 Muxitdin Nazarov	305
	10-11-sinf o'quvchilarida o'qishdan yozuvga o'tish ko'nikmasini rivojlantirishning bosqichli metodik tizimi ... 310 Nazarova Shoiraxon Abdumo'min qizi	310
	Zamonaviy ta'lim paradigmasida "potensial" tushunchasi: shaxsning rivojlanishga qaratilgan ichki imkoniyatlari, bilim, ko'nikma, qobiliyat va kompetensiya..... 314 Qurbonova Gulmira Alisher qizi	314

Deffenbacherning driving anger scale metodi asosida haydovchilarning agressiv xulq-atvorining psixologik xususiyatlarini jinslar kesimida o'rganish	318
<i>Rahim Usmonov Raxmonali o'g'li</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik-psixologik mexanizmlari.....	323
<i>Sadoqat Sarmanova Shermahmatovna</i>	
Vizual axborot: paydo bo'lish tarixi, qo'llanish sohalari va ta'lim jarayonidagi ahamiyati.....	328
<i>To'g'izboev Faxriddin Ulashovich</i>	
Fizika darslarini tashkil etishning mazmuni, mohiyati va didaktik tamoyillari.....	334
<i>Turabova Lobar Xusen qizi</i>	
Ekstrakorporal urug'lantirish orqali tug'ilgan bolalarda xotiraning rivojlanishi	339
<i>Usmonova Xusnora Ergashovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida boshlang'ich sinf o'quvchilarining emotsional barqarorligini shakllantirish.....	344
<i>Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna</i>	
Milliy va xalq o'yinlari vositasida talabalarni sog'lomlashtirish.....	347
<i>Ahmedov Gayratjon Kosimovich</i>	
Деонтология медицинского персонала: этико-профессиональные ориентиры в условиях современной медицины.....	350
<i>Бабаджанова Гулчехра</i>	
Формирование творческого восприятия учащихся на уроках музыки.....	355
<i>Габдулманова Ильнура Минисламовна</i>	
Qizlar tarbiyasida maktab va mahalla hamkorligi monitoring tizimini takomillashtirishning pedagogik asoslari.....	358
<i>Abdurazoqova Marg'uba Muxammad qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachilarida iqtisodiy tushunchalarni shakllantirish pedagogik muammo sifatida	362
<i>Ergashova Dilafro'z</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kasbiy karyerani shakllantirishning metodologik asoslari	365
<i>Hayitova Sarvinov Mahmudovna, Ilmiy rahbar: Ashirova Sojida Baxromovna</i>	
Pedagogical and Methodological Foundations for Developing an Interactive Mobile Application for Teaching English to Preschool Children (Based on the Solobee Project).....	368
<i>Khurshida Kuchkarova</i>	
O'spirinlarda kiberbullingning profilaktikasi va psixokorreksion imkoniyatlari.....	373
<i>Ibodova Gulimehr Inoyat qizi</i>	
Pedagogical Factors and Didactic Conditions for Developing Communicative Competence in Future Teachers.....	378
<i>Mirzayeva Gulshan Azamatovna</i>	
Musiq ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari.....	382
<i>Altmisheva Maftunabonu Baxtiyor qizi</i>	
The Importance of the Concept of Discursive Competence in Teaching English.....	386
<i>Mukhamatjonova Diyora Rustam qizi</i>	
Koxlear implantli bolalarni ta'lim jarayoniga moslashtirishning korreksion-pedagogik asoslari.....	390
<i>Najimova Muhabbat</i>	
Alfa avlod uchun internet xavflari klassifikatsiyasi metodlarini ishlab chiqish klassifikatori	393
<i>Ahralov Shavkat Sulaymonovich, Ahrorova Sevara Sulaymon qizi</i>	
Aqli zaif o'quvchilar ta'limida sensor integratsiyaning pedagogik imkoniyatlari.....	398
<i>Tajibayeva Shaxnoza Abdumuxtorovna</i>	
Koxlear implantatsiyali o'quvchilarning psixologik-pedagogik rehabilitatsiyasi samaradorligini oshirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish.....	401
<i>Yuldasheva Saodat Utkurovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni zamonaviy pedagogik fikr-g'oyalardan kreativ foydalanishga tayyorlashning ustuvor tamoyillari.....	406
<i>Akbarova Feruza Uktamjonovna</i>	

Biologiya ta'lim bosqichida noan'anaviy integratsiyalashgan darslar jarayonida CLIL texnologiyfsini joriy etish	410
<i>Azimov Ibragimjon Toshpulatovich, Toshpo'latova Nigina Ibrohimjon qizi</i>	
Onlayn ta'lim muhitida didaktik kompetensiyani takomillashtirish yo'llari	416
<i>Kushimova Mahbuba Janibekovna</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida koxlear implantga ega bolalarning eshituv-nutqiy faoliyatini tashkil etishning pedagogik asoslari.....	420
<i>Mirzayeva Umidaxon Inamovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni inklyuziv ta'limga tayyorlashda pedagogik shart-sharoitlar va tamoyillar tizimi.....	423
<i>Omanqulova Shohida Nematillo qizi</i>	
Talabalarda axborot-psixologik tahdidlarni oldini olishning psixologik imkoniyatlari.....	426
<i>Ramazonov Jahongir Djalolovich</i>	
Changes in the Structure and Strength of the Aluminum Alloys SAV-1 Irradiated With Fast Neutrons	431
<i>S. A. Baytelesov, F. R. Kungurov, G. N. Turdieva, I. V. Papushki, A.V. Galushko</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning mantiqiy fikrlash kompetensiyasini baholashga diagnostik model asosida yondashuv.....	438
<i>Suvankulova Malika Baxtiyor qizi</i>	
"Integratsion mexanizm" – integratsiyani tadqiq etishdagi muhim yo'nalish sifatida	444
<i>Xayitov Lazizbek Rustamjon o'g'li</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talaba qizlarining somatotipik va funksional xususiyatlariga ko'ra tabaqalashtirilgan individual fitnes mashg'ulotlari uslubiyati.....	447
<i>Ziyatov Muhammad Namazovich</i>	
Проблемы формирования координационных способностей у дошкольников с нарушением слуха и рекомендации по их развитию	451
<i>Закирова Сарвиноз Баратовна, Кобулова Шахризода Равшан кизи</i>	
Uy ta'limi sharoitida o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari.....	455
<i>Sodiqova Nurgul Tursunboyevna</i>	
Paradzyudoni rivojlantirishning dolzarb muammolari va ularni takomillashtirish yo'llari.....	459
<i>Berdiyev Sherzod Ochilovich</i>	
Pedagogik antropologiya Ushinskiy talqinida	462
<i>Ochilova M. P.</i>	
Using Concept Checking Questions to Improve Vocabulary Retention in English Language Classrooms: Evidence from Uzbekistan	468
<i>Ramazonov Jasurbek Safar O'g'li</i>	
Oliy ta'limda tasviriy san'at: an'anaviylik va zamonaviy tendensiyalar uyg'unligi	472
<i>Bozorov Farxod Toyir o'g'li</i>	
Oliy ta'lim tizimida ona tili o'qitishning kognitiv-kontseptual asoslari va lingvodidaktik tizimini takomillashtirish.....	475
<i>Djo'rayeva Shaxnoza Shakirjanovna</i>	
O'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarga she'riy asarlarni o'qitish metodikasini takomillashtirish	478
<i>Salohiddinova Lobar Qahramon qizi</i>	

OLIY TA'LIM TIZIMIDA ONA TILI O'QITISHNING KOGNITIV- KONTSEPTUAL ASOSLARI VA LINGVODIDAKTIK TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH

Djo'rayeva Shaxnoza Shakirjanovna

Toshkent amaliy fanlar universiteti pedagogika kafedrası
katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada hermenevtik yondashuv asosida talabalarning nutqiy va lingvistik kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi hamda o'quv topshiriqlari tizimi yoritilgan. Til sathlari uzviyligi va modul-kredit tizimida mustaqil ta'limni tashkil etish imkoniyatlari ko'rsatilgan.

Kalit so'zlar: til, hermenevtik yondashuv, lingvistik kompetensiya, nutqiy kompetensiya, modul-kredit tizimi, o'quv topshiriqlari.

Abstract: The article examines the methodology for developing students' speech and linguistic competencies based on a hermeneutic approach and a system of learning assignments. Based on the continuity of language levels, the opportunities for organizing independent learning within the credit-module system are presented.

Key words: language, hermeneutic approach, linguistic competence, speech competence, credit-module system, learning assignments.

Аннотация: В статье рассматриваются методика развития речевых и лингвистических компетенций студентов на основе герменевтического подхода и система учебных заданий. На основе преемственности языковых уровней показаны возможности организации самостоятельной работы в модульно-кредитной системе.

Ключевые слова: язык, герменевтический подход, лингвистическая компетенция, речевая компетенция, модульно-кредитная система, учебные задания.

KIRISH

Ona tili ta'limi mazmunining barcha tomonlarini (talaffuz, fonetika, leksika, grammatika, so'z yasalishi) o'zaro bog'liq holda o'rganish o'qitishdagi yetakchi tamoyil bo'lib, uni amalga oshirish talabalarning ona tilini murakkab, rivojlanuvchan va uzviy bog'langan tizim sifatida anglashlari uchun mustahkam ilmiy-nazariy zamin yaratadi. Zamonaviy ta'lim paradigmalarida til shunchaki qoidalar yig'indisi emas, balki ijtimoiy muloqot va borliqni anglash quroli sifatida namoyon bo'ladi. Shu sababli, oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak mutaxassislarning nutqiy va lingvistik kompetensiyalarini rivojlantirish davlat ta'lim standartlarining asosiy talablaridan biri hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimini tubdan isloh qilish, sifat va samaradorlikni oshirish borasida amalga oshirilayotgan keng ko'lamlı ishlar doirasida talabalarning mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish, matnlarni chuqur tahlil qilish va interpretatsiya qilish qobiliyatlarini yuksaltirish alohida dolzarblik kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ushbu maqsadlarga erishishda ta'lim mazmuniga hermenevtik yondashuvni tatbiq etish yuqori samara beradi. Hermenevtika keng ma'noda ijtimoiy-madaniy borliqni va matnlarni tushunish, tushuntirish, izohlash hamda sharhlash haqidagi ta'limot bo'lib, u til darslarida quruq yodlash metodlaridan voz kechib, ongli va tanqidiy tahlil muhitini yaratishga xizmat qiladi. Davlat ta'lim standartlarida ta'kidlanganidek, til o'qitishning har bir bosqichida pedagogik, metodik va didaktik talablarning to'liq bajarilishi ona tili ta'limi mazmunini filologik ta'lim sohalari bo'yicha o'zaro muvofiqlik va integratsiya asosida tashkil etishni taqozo etadi. Ushbu tadqiqotda to'rtta ilmiy yondashuvning sintezi asosida hermenevtik topshiriqlarni bajarish mexanizmlari hamda talabalarning kasbiy-metodik tayyorgarligini modernizatsiyalash masalalari atroflicha yoritiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning metodologik asosini tizimlilik, dialektik qonuniyatlar, uzviylik hamda kompetensiyaviy yondashuvlar tashkil etadi. Tilni ijtimoiy hodisa sifatida tanishtirish jarayonida modul-kredit tizimining imkoniyatlaridan keng foydalanildi. Mazkur tizimda talabalarning mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishi markaziy o'rinni egallaydi. Pedagogik jarayonning tabiati hamda o'yin metodlarining klassifikatsiyasiga ko'ra (G. K. Selevko tasnifi asosida), aqliy, kognitiv, amaliy, tahliliy va kommunikativ o'yinlar hamda vaziyatli topshiriqlar tizimi ishlab chiqildi. Talabalarning til sathlari (fonetika, leksika, morfologiya, sintaksis, punktuatsiya) bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarini integratsiyalashgan holda rivojlantirish uchun maxsus germenevtik texnologik sxema qo'llanildi. Ma'lumotlarni saralash va guruhlashda matnlar ustida ishlash metodikasi, tushunchalar tahlili hamda aqliy hujum texnikasidan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ona tili ta'limi mazmunining ijtimoiy mohiyati birinchi navbatda uning kommunikativ funksiyasida namoyon bo'ladi. Jamiyat hayotidagi tilning o'rnini to'g'ri anglash va germenevtik topshiriqlarni tizimli bajarish uchun quyidagi fundamental jihatlarga alohida e'tibor qaratish lozim:

- 1. Til birliklarining nutqdagi o'rnini.** Har bir til birligi (fonema, morfema, so'z, so'z birikmasi va gap) nutq jarayonida ma'lum bir funksiyani bajaradi. Germenevtik yondashuv talabalarga ushbu birliklarni kontekst ichida, ularning yashirin va oshkor ma'nolarini qiyoslagan holda o'rganish imkonini beradi. Bu esa lingvistik kompetensiyaning nutqiy faoliyat bilan uyg'unlashishiga olib keladi.
- 2. Til va tafakkur uzviyligi.** Til tafakkurning mahsuli bo'lib, ongdan tashqarida o'zicha yashamaydi. Moddiy borliqdagi predmetlar va hodisalar ongda tushunchalarni, tilda esa so'zlarni hosil qiladi. O'quv jarayonida dunyoni bilish qonuniyatlarini germenevtik talqin qilish orqali talabalarda ilmiy dunyoqarash shakllanadi. Materiya birlamchi, ong ikkilamchi degan dialektik tushuncha til materiallarini kuzatish jarayonida mustahkamlanadi.
- 3. Tilning dinamik tabiati.** Jamiyat rivojlanishi bilan til ham doimiy ravishda boyib va o'zgarib boradi. Ayniqsa, tilning leksik-semantik sathi ijtimoiy hayotdagi o'zgarishlarga juda ta'sirchandir. Masalan, yangi so'zlarning paydo bo'lishi va so'z yasaliq qoliplari (ishli, ishsiz, limonzor kabi) tilda mavjud zamin asosida yuzaga kelishini germenevtik tahlil qilish orqali talabalarda til evolyutsiyasiga nisbatan obyektiv va ilmiy qarashlar tizimi shakllanadi.

Tadqiqot doirasida ishlab chiqilgan va amaliyotga tatbiq etilgan germenevtik ta'lim kompetensiyalari hamda ularning metodik integratsiyasi quyidagi tizimli yo'nalishlarni qamrab oladi:

- 1. Faollikni oshirish kompetensiyasi:** Talabalarni o'z-o'zini baholash va tahlil qilishga undaydi, ijodiy fikrlash, matnni chuqur tushunish hamda tushuntirish jarayonida interaktiv usullardan unumli foydalanish ko'nikmalarini rivojlantiradi.
- 2. Muammoli vaziyatlar yondashuvi:** Murakkab germenevtik va konseptual vaziyatlarni yechishda mustaqil qaror qabul qilishga o'rgatadi, yangi g'oyalar yaratish va muammolarni tanqidiy tahlil qilish salohiyatini yuksaltiradi.
- 3. Kreativ fikrlash va innovatsiya:** Talabalar yangi konseptlar va metodlarni mustaqil shakllantirib, amaldagi nazariy bilimlarni amaliyotda muvaffaqiyatli sinovdan o'tkazadilar.

1-jadval: Germenevtik yondashuv asosidagi ta'lim jarayonida foydalaniladigan asosiy tushunchalar va ularning mazmuni

Atamalar / Sifatlar	Germenevtik ta'limga oid o'quv topshiriqlarini rivojlantirish mezonlari tavsifi
Mutaxassis	Belgilangan metodik va ilmiy me'yorlarga amal qilish darajasini professional baholovchi shaxs.
Methodist	O'z kasbiy burchi va mas'uliyatini to'g'ri anglagan, ta'lim jarayonini metodik tizimlashtiruvchi pedagog.
Pedagogik burch	Insonlarga, jamiyatga va talabalarga bo'lgan yuksak munosabatda namoyon bo'luvchi shaxsiy va kasbiy sifatlar majmuasi.
Germenevtik yondashuv	Matnlar va ijtimoiy hodisalarni chuqur tahlil qilish, interpretatsiya qilish va tushunishga qaratilgan sohalararo ta'limot.
Falsafiy germenevtika	Keng ma'noda – ijtimoiy borliqni anglash sharti, tor ma'noda – matnlarni va til birliklarini o'rganish metodlari to'plami.
Germenevtik kategoriyalar	Yunoncha 'hermenevtikos' so'zidan olingan bo'lib, tushuntiruvchi, talqin etuvchi va sharhlovchi ma'nolarini ifodalaydi.

Germenevtik topshiriqlarni o'quv jarayoniga tizimli tatbiq etish uchta asosiy bosqichda amalga oshiriladi:

- I. **Tayyorlash bosqichi:** Germenevtik ta'lim reja-loyihasi hamda dastur mazmuni ishlab chiqiladi. Moddiy-texnik va didaktik ta'minot tayyorlanib, guruhlar shakllantiriladi. Talabalarga muammo va maqsadlarni mavjudga keltirish bo'yicha dastlabki ko'rsatmalar hamda reglamentlar tushuntiriladi.
- II. **O'tkazish bosqichi:** Manbalar va adabiy matnlar bilan bevosita ishlash jarayoni boshlanadi. Guruhlarda aqliy hujum, trening va muloqot texnikasi yordamida topshiriqlar bajariladi. Olingan natijalar guruhlararo munozaralarda himoya qilinadi va ekspertlar (taqrizchilar) tomonidan baholanadi.
- III. **Tahlil va baholash bosqichi:** Pedagogik, didaktik va metodik asoslash ishlari amalga oshiriladi. Germenevtik ta'lim jarayoni yakunida o'z-o'zini baholash, umumiy xulosalar chiqarish va amaliy tavsiyalar tizimini shakllantirish ishlari yakunlanadi.

Ona tili ta'limida germenevtik topshiriqlardan foydalanish metodist olimlarning ko'p yillik kuzatishlari va amaliy tajribalari asosida takomillashtirib kelinmoqda. An'anaviy darslardan farqli o'laroq, bu yondashuv talabalarning shunchaki qoidalarni yodlab olishiga emas, balki til hodisalarini hayotiy vaziyatlar bilan bog'lab, tahlil va sintez qila olishiga qaratilgan. Fikrni yozma va og'zaki bayon etishda mantiqiy izchillik, mavzuning mukammalligi hamda ifoda vositalaridan unumli foydalanish darajasi sezilarli ravishda oshadi. Lingvistik kompetensiyalarni rivojlantirish orqali nutqiy faoliyatning sifati tubdan o'zgaradi va onglilik darajasi yuksaladi. Bu jarayon talabalarda dialektik va tanqidiy muloqot madaniyatini shakllantirib, ularni bo'lajak kasbiy faoliyatga har tomonlama tayyorlaydi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, ona tili ta'limi mazmunini o'rganish jarayonida talabalarda ilmiy dunyoqarash va kasbiy kompetensiyalarni germenevtik ta'limot asosida rivojlantirish yuqori pedagogik samara beradi. Matnlarning g'oyaviy-tarbiyaviy yo'nalishi va badiiy ifodaliligi talabalarning aqliy faoliyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatib, ularning dunyoqarashini kengaytiradi, ona tiliga va uni yaratgan xalqqa nisbatan cheksiz hurmat va qiziqishni tarbiyalaydi. Davlat ta'lim standartlari talablariga mos ravishda ishlab chiqilgan o'quv topshiriqlari tizimi va texnologik sxemalar oliy filologik ta'lim sifatini modernizatsiyalashtirishda hamda bo'lajak ona tili o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini takomillashtirishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Azimova I., Mavlonova K., Quronov S., Tursun Sh., Rozmetova Z. Ona tili ta'limi mazmunini takomillashtirish. – T.: Respublika ta'lim markazi, o'quv-uslubiy qo'llanma, 2022. – 144 b.
2. Axmedova M. E., Rasulova G. K. Kredit-modul tizimida o'zbek tili ta'limida mustaqil o'quv topshiriqlari tuzish va ulardan foydalanish metodikasi. Uslubiy ko'rsatma. – T.: "Tibbiyot nashriyoti matbaa uyi" MCHJ, 2022.
3. Axmedova M. E. Modul-kredit tizimida mustaqil topshiriqlar tuzishning ilmiy-nazariy asoslari (tilshunoslik fanlari misolida). Monografiya. – T.: "Tibbiyot nashriyoti matbaa uyi" MCHJ, 2022. – 173 b.
4. Axmedova M. E. ARM faoliyatida tilshunoslik fanlaridan mustaqil topshiriqlar tuzishda modul-kredit tizimining joriy etilishi // O'zMU Xabarlari. – 2022. – № 1/2/1. – 95–97-betlar.
5. Axmedova M. E. Oliy filologik ta'limda o'quv topshiriqlaridan foydalanishning lingvometodik va didaktik xususiyatlari // Xorazm Ma'mun akademiyasi axborotnomasi: ilmiy jurnal. – 2022. – № 2 (86). – 470–472-betlar.
6. Borovkov A., G'ulomov A., Ma'rupov Z., Shermuhammedov T. O'zbek tili grammatikasi. Fonetika va morfologiya. – T.: O'zdavnashr, 1946. – 227 b.
7. Jalilov K. Baholash nazariyasi asoslari. – T.: Akademnashr, 2020. – 252 b.
8. Ziyodova T. va boshqalar. O'zbek tili o'qitish metodikasi. Amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari uchun o'quv qo'llanma. – T.: Bayoz, 2012. – 152 b.
9. Koziyeva T. T. Talabalarning tinglab tushunish va anglash qobiliyatlarini rivojlantirishda germenevtik yondashuvdan foydalanish texnologiyalari. Monografiya. – 2024. – 180 b.
10. Shermuhammedova N. Falsafa va fan metodologiyasi. – T.: Universitet, 2005. – 390 b.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(6)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.